

УДК 94:327.5(569.4-076)

DOI: 10.24919/2312-2595.12/54.283747

Оксана ГОРБАЧИК

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (oksa7803@gmail.com)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6671-2025>

Олександр КОЗІЙ

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (olkoziv@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0494-3095>

Бібліографічний опис статті: Горбачик, О., & Козій, О. (2023).

Арабо-ізраїльський конфлікт і виникнення проблеми палестинських біженців. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія, 12/54, 237–250.* doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.12/54.283747>.

**АРАБО-ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ КОНФЛІКТ І
ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПАЛЕСТИНСЬКИХ
БІЖЕНЦІВ**

Анотація. *Мета* дослідження – проаналізувати витоки арабо-ізраїльського конфлікту та охарактеризувати виникнення проблеми палестинських біженців. **Методологію дослідження** становлять загальнонаукові методи, насамперед аналізу і синтезу, а також узагальнення. **Наукова новизна** статті полягає у тому, що на основі критичного аналізу джерел та наукової літератури, здійснено спробу комплексного

© Оксана Горбачик, Олександр Козій, 2023

ISSN 2312-2595 (Print) ISSN 2664-3715 (Online)

розгляду питання витоків арабо-ізраїльського конфлікту і виникнення проблеми палестинських біженців. **Висновки.** Арабо-ізраїльський конфлікт – протистояння між арабським і єврейським населенням, що стосується приналежності Палестини і Єрусалиму, які кожна зі сторін вважає своєю історичною Батьківщиною. Витоки Близькосхідного конфлікту сягають кінця XIX ст., коли було започатковано сіоністський рух та розпочалася єврейська імміграція в Палестину, що стало причиною ворожнечі між місцевим арабським населенням і євреями. Проголошення єврейської держави Ізраїль у 1948 році лише загострило арабо-єврейські стосунки й зумовило появу проблеми палестинських біженців. Питання, пов'язані з цією проблемою, стали першочерговими завданнями для новоствореної Організації Об'єднаних Націй (ООН), яка з перших днів існування зі всією відповідальністю доклала максимум зусиль для пошуку прийнятних рішень для двох громад, що конфліктували. Однак, незважаючи на активну участь ООН у розв'язанні цих питань відтоді й до сьогодні, особливих успіхів не досягнуто.

Ключові слова: палестинське питання, арабо-ізраїльський конфлікт, план поділу Палестини, палестинські біженці, Організація Об'єднаних Націй.

Oksana HORBACHYK

PhD (History), Associate Professor of the Department of the World History and Special Historical Disciplines, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (oksa7803@gmail.com)

ORCID: : <http://orcid.org/0000-0001-6671-2025>

Olexandr KOZII

PhD (History), Associate Professor of the Department of the World History and Special Historical Disciplines, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (olkoziy@gmail.com)

ORCID: : <http://orcid.org/0000-0002-0494-3095>

To cite this article: Horbachyk, O., & Kozii, O. (2023). Arabo-izraїlskyi konflikt i vynykennia problemy palestynskykh bizhentsiv [The Arab-Israeli conflict and the emergence of the Palestinian refugee problem]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriia Istoriiia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 12/54, 237–250.* doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.12/54.283747> [in Ukrainian].

THE ARAB-ISRAELI CONFLICT AND THE EMERGENCE OF THE PALESTINIAN REFUGEE PROBLEM

Summary. *The purpose of the study is to analyze the origins of the Arab-Israeli conflict and to characterize the problem of Palestinian refugees. The methodology of the study consists of general scientific methods, primarily analysis and synthesis, as well as generalization. Scientific novelty of the article is that based on a critical analysis of sources and scientific literature, an attempt was made to comprehensively consider the origins of the Arab-Israeli conflict and the problem of Palestinian refugees. Conclusions. The Arab-Israeli conflict is a confrontation between the Arab and Jewish populations over the affiliation of Palestine and Jerusalem, which each side considers its historical homeland. The origins of the Middle East conflict date back to the late 19th century, when the Zionist movement was started and Jewish immigration to Palestine began leading to enmity between the local Arab population and Jews. The proclamation of the Jewish state of Israel in 1948 only exacerbated Arab-Jewish relations and raised the issue of Palestinian refugees. Issues related to this problem became a priority for the newly created United Nations (UN), which from the first days of its existence has responsibly made every effort to find acceptable solutions for the two conflicting communities. However, despite the active involvement of the UN in addressing these issues, little progress has been made since then.*

Key words: *the Palestinian question, the Arab-Israeli conflict, the Palestinian partition plan, the Palestinian refugees, the United Nations.*

Постановка проблеми. Арабо-ізраїльський конфлікт – протистояння між арабським і єврейським населенням, що стосується приналежності Палестини і Єрусалиму, які кожна зі сторін вважає своєю історичною Батьківщиною. Справа врегулювання арабо-ізраїльського антагонізму займає надважливе місце серед актуальних проблем не лише на Близькому Сході, але й у системі сучасних міжнародних відносин. Актуальність дослідження зумовлена тим, що з'ясування витоків протистояння, аналіз його сучасного стану, пошук взаємоприйнятних позицій для обох сторін сприятиме у майбутньому активізації мирного процесу щодо деескалації конфлікту загалом. Питання, пов'язані з цією проблемою, стали першочерговими завданнями для новоствореної ООН, яка з перших днів існування зі всією відповідальністю докладала максимум зусиль для пошуку прийнятних рішень для двох громад, що конфліктували.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питання врегулювання близькосхідного конфлікту міститься у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Для написання статті використовувалися праці ізраїльських, арабських, російських та українських істориків. Серед інших варто виділити ізраїльтянина Алека Д. Епштейна – спеціаліста з історії Ізраїлю та арабо-ізраїльського конфлікту. У його дослідженні «Ізраїль та проблема палестинських біженців: історія та політика» вперше російською мовою була зроблена спроба узагальнити відомі сьогодні історичні факти та відновити картину подій, які відбувалися наприкінці 1940-х рр. у регіоні Східного Середземномор'я. Автором висунуто низку нових гіпотез і суджень, які дають можливість зрозуміти позицію ізраїльської сторони щодо місця палестинської діаспори в системі регіональних та міжнародних відносин (Епштейн, 2005).

Зі свого боку, арабський історик Аль Ахмад А. Х. у праці «Міжнародно-правове положення резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 181/II про поділ Палестини (1947): причини та наслідки» вказує, що основні причини близькосхідного конфлікту пов'язані з колоніальною політикою Великобританії на Близькому Сході, а також з ухваленням Генеральної Асамблеєю ООН резолюції № 181/II від 29 листопада 1947 р. про створення на території підмандатної Палестини двох незалежних держав – арабської та

ізраїльської – з особливим міжнародним статусом міста Єрусалим, з чим спочатку не погоджувалися арабські держави та народ Палестини (Хассан, 2015).

Наукова значущість цих робіт очевидна, проте треба у кожному конкретному випадку проводити належний аналіз, оскільки вони містять певні суб'єктивні оцінки авторів, що залежить від їхніх політичних поглядів та відповідної заангажованості.

Багатою на статистичні дані є розвідка українського вченого Степана Качараби щодо еміграції євреїв із Західної України в Палестину у 1919–1939 рр. Заслуговує на увагу висновок автора, що «єврейська еміграція із Західної України в Палестину за своїм характером відрізняється від всіх інших еміграційних напрямків», оскільки «на її перебіг, окрім економічних факторів, сильний вплив мав сіонізм. Його лідери, прагнучи реалізувати свої ідеї, зуміли перетворити переселення у цю країну в одну із найважливіших проблем для західноукраїнського єврейства, яке багато доклалося до становлення єврейської держави в Палестині» (Качараба, 2002).

Суттєвим доробком вітчизняних науковців у вивченні історії створення держави Ізраїль та перипетій палестино-ізраїльського конфлікту є праці Р. А. Близнякова, С. С. Щевельова та Д. А. Малишева. Зокрема, проблемі врегулювання палестинської проблеми в ООН у перші повоєнні десятиліття присвячена серія статей Р. А. Близнякова, в яких подається оцінка діяльності ООН, аналізується зміст резолюцій щодо палестинської проблеми і, що важливо, зазначаються причини їх невиконання.

Джерельну базу статті склали документи і матеріали ООН, в тому числі резолюції, декларації, рапорти тощо.

Мета дослідження – проаналізувати витоки ізраїльсько-палестинського конфлікту й охарактеризувати виникнення проблеми палестинських біженців.

Виклад основного матеріалу. Витоки Близькосхідного конфлікту сягають кінця XIX ст., коли розпочалася єврейська імміграція в Палестину, яка на той час була частиною Османської імперії. Переселення євреїв було організовано Всесвітньою сіоністською організацією (ВСО), котре була створена на Першому сіоністському конгресі, що відбувся в Базелі (Швейцарія) 1897 року. На з'їзді були присутніми представники єврейських організацій та общин з 15 країн світу (Звягельская, 2012, с. 17). Учасники з'їзду

прийняли платформу сіоністського руху, яка передбачала створення національного осередку для єврейського народу на палестинських землях. Було вирішено, що для цього необхідно проводити роботу у справі поселення на землях майбутньої ізраїльської держави (Єрець-Ізраель) євреїв, які займатимуться сільським господарством, ремеслом і торгівлею; організації й об'єднання всього єврейського народу під час спільної діяльності, відповідно до законів тієї чи тієї країни, де проживають євреї; посилення єврейської національної самосвідомості та проведення підготовчої роботи з метою домогтися від урядів різних країн згоди на здійснення мети сіоністського руху (Мендельсон, 2005). По суті, головною метою сіоністського руху був фізичний порятунок євреїв, які повсюдно зазнавали переслідувань саме через своє походження та віросповідання (Близняков, 2012, с. 155).

Відтоді сіонізм (назва походить від священної для євреїв гори Сіон у південно-західній частині міста Єрусалим) став ідеологією єврейського національного руху. У період між 1880 та 1914 рр. на територію Палестини прибули понад 60 тис. євреїв. Більшість з них оселялися у таких містах, як Єрусалим, Цфат, Хеврон, Тверія, Яффо (Яффа) та Хайфа. У 1909 р. розпочалося будівництво першого суто єврейського міста – Тель-Авіву («Весняний Пагорб») (Штереншис, 2005, с. 39).

Ще на початку 80-х рр. XIX ст. євреї скуповували землі в таких історичних областях, як Галілея, Юдея, Негеві й особливо у стратегічно та економічно важливому для подальшої колонізації Палестини районі – прибережній Середземноморській смузі (Близняков, 2012, с. 156). У 1901 р. для реалізації проєктів активізації переселення євреїв у Палестину зусиллями ВСО було засновано Єврейський Національний Фонд, який займався організацією викупу в Османській імперії земельних ділянок для єврейських колоністів, котрі оселялися в місцевості, придатній для сільськогосподарських робіт (Качараба, 2002). Початок імміграції та скуповування сіоністами земель у Палестині викликало невдоволення місцевого арабського населення та перші арабо-єврейські сутички вже на рубежі століть.

Після Першої світової війни Палестина перейшла під англійське мандатне управління. Британський уряд підтримував сіоністський рух. Ще наприкінці війни 2 листопада 1917 р. тодішній

міністр закордонних справ Великобританії Артур Бальфур направив британському фінансистові і віцепрезиденту Сіоністської федерації Великобританії баронові Лайонелу Ротшильду листа, який згодом став відомим як «Декларація Бальфура». У цьому політичному документі декларувалася британська підтримка щодо права євреїв на створення в Палестині єврейського «національного осередку» і заявлялося про готовність британського уряду докласти максимум зусиль для підтримки та досягнення цієї мети. Водночас у листі містилися застереження, що не повинні здійснюватися будь-які дії, які могли би порушити громадянські та релігійні права неєврейських громад, які проживали у Палестині або цивільні і політичні права, якими користувалися євреї у будь-якій іншій державі (Полонский, 1992).

У 1918 р. декларація Бальфура була визнана Францією, Італією та США. 25 квітня 1920 р. Верховна Рада союзних держав на конференції в Сан-Ремо (Італія) передала Палестину під опіку Великобританії. 24 липня 1922 р. Ліга Націй, схваливши це рішення, надала їй мандат на управління Палестиною, який набув чинності у вересні 1923 р. В одному з положень Мандату наголошувалася необхідність Великобританії взяти на себе відповідальність за реалізацію «Декларації Бальфура» та створення «таких політичних, адміністративних та економічних умов, які забезпечать утворення єврейського національного осередку» у Палестині й сприятимуть єврейській імміграції (Марьясис, 2018, с. 33).

Саме відтоді розпочалася масова імміграція євреїв на палестинські землі. За період 1918–1946 рр., у результаті цієї імміграції, частка єврейського населення Палестини збільшилася з 10 до 33 %. У єврейській громаді були створені органи самоврядування, профспілки і збройні структури. Палестинські араби вимагали припинення єврейської колонізації, але безуспішно. З цієї причини в 1920, 1929, 1933, 1936–1939 рр. у Палестині відбувалися арабо-єврейські збройні конфлікти. Зокрема, вимоги палестинців щодо надання незалежності та їх опір єврейській імміграції спричинили арабське повстання у 1937 р., після якого здійнялася хвиля безперервного терору та насильства з обох сторін, що тривала перманентно в наступні десятиліття й продовжується до сьогодні. Як держава-мандатарій, Великобританія намагалася використати різні варіанти переходу цієї території до незалежності, в

тому числі були розглянуті та визнані неефективними формула розділу, формула провінційної автономії, єдиної незалежної Палестини і т. п. Однак зазнавши невдачі, у 1947 р. Великобританія передала палестинське питання на розгляд Організації Об'єднаних Націй (ООН) (Истоки, 1979).

2 квітня 1947 р. представник Великобританії звернувся з посланням до заступника Генерального секретаря ООН В. Ху з проханням про включення питання про Палестину до порядку денного наступної сесії Генеральної Асамблеї, а також про скликання в найкоротший термін спеціальної сесії для створення спеціальної комісії з палестинського питання (Хассан, 2015).

У відповідь на прохання Великобританії ООН скликали спеціальну сесію Генеральної Асамблеї ООН, на якій 15 травня 1947 р. було засновано Спеціальний комітет ООН з питань Палестини (ЮНСКОП). Члени комітету відвідали Палестину, де проводили відповідні розслідування та зібрали письмові й усні свідчення від представників населення Палестини (Official records..., 1947).

Усе це відбувалося і на тлі неоднозначних подій у самій Палестині. Посилювалася незаконна імміграція: приплив євреїв-нелегалів до Палестини; діяли терористичні угруповання, одне з яких – «Іргун», у відповідь на приведення у дію смертної кари щодо трьох її членів, вчинило замах на двох британських офіцерів. (Халайла, 2012).

31 серпня 1947 р. Спеціальний комітет ООН з питань Палестини завершив свою роботу, а 3 вересня того ж року комітет представив доповідь, яка по-перше – одногосно рекомендувала припинити мандат на Палестину, а по-друге – містила рекомендації та план розділу Палестини на основі економічного союзу (Близняков, 2003).

У пункті 1 «Плану поділу з обґрунтуванням економічного союзу» було зазначено, що головна передумова, яка міститься в основі пропозиції про поділ, полягає у тому, що претензії арабів і євреїв на Палестину є обґрунтованими з обох сторін і водночас – непримиренними, і що серед усіх запропонованих рішень поділ забезпечить найбільш реалістичне і практичне врегулювання, що, ймовірно, уможливить часткове задоволення вимог та національних прагнень обох народів (Official records, 1947).

Зрештою, після тривалих дебатів, переголосувань та поправок плану більшості членів Спеціального комітету Генеральна Асамблея (ГА) ООН на 128-му пленарному засіданні 29 листопада 1947 р. з метою подолання палестинської проблеми прийняла надзвичайно важливу резолюцію під № 181 (II). Згідно з нею, припинялися дія мандату та повноваження Великобританії і проголошувався поділ Палестини на дві суверенні й демократичні держави – єврейську і арабську (Резолюції, A/RES/181 (II), 1947).

На думку багатьох тогочасних політиків, резолюція була єдиним можливим рішенням в умовах тогочасної Палестини, оскільки суперечності між євреями і місцевими арабами не давали змоги створити єдину Палестину. Вона не могла влаштувати жодну зі сторін. Араби боролися за неподільну Палестину. Євреї були незадоволені надто маленькою територією, що відводилася для національної держави, розміри якої суттєво поступалися межах стародавнього Ізраїлю. Натомість передбачуваний економічний союз, створений шляхом штучної комбінації, був непридатним, і не міг привести до створення двох життєздатних держав (Близняков, 2003).

Наприкінці 1947 р. араби становили понад дві третини населення підмандатної Палестини, у їхній приватній власності була більша частина земель. Відмовляючись прийняти вищезгаданий план розділу країни та визнати легітимність існування Ізраїлю, п'ять арабських країн (Єгипет, Йорданія, Ірак, Сирія, Ліван) відразу після одностороннього проголошення Декларації незалежності єврейської держави 14 травня 1948 р. розпочали проти неї військові дії (Епштейн, 2005, с. 11). Бойові дії, якими супроводжувалося створення Держави Ізраїль, призвели до того, що Палестину змушені були покинути майже 750 тис. осіб. Більшість з них попрямували у бік Західного берега, який у той час утримувала Йорданія, в сектор Газа, що утримувався Єгиптом, а також у Ліван, Сирію, Йорданію і навіть у більш віддалені місця (Вопрос о Палестине, 2008).

Одним із найтяжчих наслідків цієї соціально-демографічної катастрофи стала проблема розділених палестинських біженців, які змушені були шукати притулку у сусідніх державах і, до того ж, були позбавлені значної частини свого майна (Епштейн, 2005, с. 12).

У листопаді 1948 р. Генеральна Асамблея схвалила свою першу резолюцію щодо надання допомоги палестинським біженцям.

У резолюції було зазначено про те, що на основі рекомендації виконуючого обов'язки Посередника ООН для надання допомоги 500 тис. біженцям з 1 грудня 1948 р. і до 31 серпня 1949 р. ГА вважає необхідним виділити 29,5 млн доларів. Крім того, ГА настійливо просила всі держави, які на той час були членами ООН, робити добровільні внески для забезпечення потреб біженців. Також передбачалося створення спеціального фонду для зібрання пожертв. Генеральному секретарю було доручено призначити директора органу Об'єднаних Націй з надання допомоги палестинським біженцям, головними обов'язками котрого будуть підготовка загальних планів та реалізація програми допомоги (Резолюції, A/RES/212 (III), 1948).

11 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея прийняла резолюцію під № 194 (III), в якій в 11-му пункті резолюції було вказано, що біженцям, які висловлять бажання повернутися до своїх домівок, така можливість має бути надана у найкоротший термін, зі сплатою компенсації за майно для тих, хто не повертатиметься. Відповідно до цієї резолюції було створено Погоджувальну комісію у складі трьох держав-членів Організації, якій було запропоновано, серед іншого, сприяти репатріації, переселенню, економічній та соціальній реабілітації біженців (Резолюції, A/RES/194 (III), 1948). Проте зусилля Комісії із забезпечення повернення палестинців виявилися безуспішними.

Висновки. Отже, витоки Близькосхідного конфлікту сягають кінця XIX ст., коли було започатковано сіоністський рух та розпочалася єврейська імміграція в Палестину, що призвело до протистояння місцевого арабського населення з євреями. Проголошення у 1948 р. єврейської держави Ізраїль лише загострило арабо-єврейські стосунки й спричинило появу проблеми палестинських біженців. Незважаючи на активну участь ООН у вирішенні цього питання, відтоді й до сьогодні особливих успіхів не досягнуто.

Перспективним напрямом досліджень є вивчення діяльності Комітету ООН щодо здійснення невід'ємних прав палестинського народу та з'ясування позиції міжнародного співтовариства у справі подолання проблеми палестинських біженців.

Джерела та література

- Близняков, Р. А. (2003). Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 181/ II – Будущее Правительство Палестины – основа урегулирования палестино-израильского конфликта. *Культура народов Причерноморья*, 39, 53–56. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74570/14-Bliznyakov.pdf?sequence=1>
- Близняков, Р., Малышев, Д., & Щевелев, С. (2012). Сионистское освоение Палестины накануне Британского мандата: социально-экономический аспект (1881–1920 гг.). *Judaica Ukrainica*, I, 145–181. Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15144>
- Вопрос о Палестине и Организация Объединенных Наций. (2008). *Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк*. Режим доступу: <https://www.refworld.org.ru/category,REFERENCE,,PSE,54eedf774,0.html>
- Звягельская, И. Д. (2012). История Государства Израиль. Москва: Аспект Пресс.
- Истоки и история проблемы Палестины: Часть II (1947-1977 годы). (1979). Режим доступу: <https://www.un.org/unispal/ru/origins-and-evolution-of-the-palestine-problem/part-ii-1947-1977/>
- Качараба, С. (2002). *Еміграція євреїв із Західної України в Палестину у 1919 – 1939 роках*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. Режим доступу: <http://prima.lnu.edu.ua/Subdivisions/um/um7/Zmist.htm>
- Марьясис, Д. А. (ред.). (2018). Труды Института востоковедения РАН. *Вып. 13: Государству Израиль – 70. Достижения и проблемы развития*. Москва: ИВ РАН.
- Мендельсон, Д. (2005). Конгрессы Всемирной сионистской организации (ВСО). Режим доступу: <https://archive.jewishagency.org/ru/israel/content/22628>
- Полонский, П. (ред.). (1992). День независимости и День освобождения Иерусалима, Иерусалим. Режим доступу: http://www.machanaim.org/holidays/in_az.htm
- Резолюция 2-й сессии ГА ООН. A/RES/181 (II). (1947). 29 ноября 1947 года. Будущее правительство Палестины. Режим доступу: <https://www.un.org/ru/ga/2/docs/2res.shtml>
- Резолюция 3-й сессии ГА ООН. A/RES/212 (III). (1948). 19 ноября 1948 года. Помощь палестинским беженцам. Режим доступу: <https://www.un.org/ru/ga/3/docs/3res.shtml>

- Резолюции 3-й сессии ГА ООН. A/RES/194 (III). (1948). 11 декабря 1948 года. Палестина – доклад Посредника ООН в Палестине о достигнутых результатах. Режим доступа: <https://www.un.org/ru/ga/3/docs/3res.shtml>
- Халайла Т. М. (2012). *Роль международных организаций в решении палестинского вопроса*. Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-mezhdunarodnyh-organizatsiy-v-reshenii-palestinskogo-voprosa>
- Хассан, Аль Ахмад Амад. (2015). Международно-правовое положение резолюции Генеральной Ассамблеи ООН № 181/II о разделе Палестины (1947 г.): причины и последствия. Режим доступа: <https://pravo.studio/uregulirovanie-mejdunarodnyh-mirnoe-mejdunarodno-pravovoe-polojenie-rezolyutsii-88946.html>
- Штереншис, Михаил. (2005). *История Государства Израиль*. Изд. 2-е. Герцлия: ISRADON.
- Эпштейн, Алек Д. (2005). *Израиль и проблема палестинских беженцев: история и политика*. Москва: ИБВ.
- Official records of the second session of the General Assembly. *Supplment No. 11. United Nations Special committee on Palestine. Report to the General Assembly. Volume I*. (1947). Lake Success. New York. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://web.archive.org/web/20120603150222/http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322af38525617b006d88d7/07175de9fa2de563852568d3006e10f3?OpenDocument>

References

- Bliznyakov, R. A. (2003). Rezolyutsiya Generalnoy Assamblei OON 181 / II – Budushchee Pravitelstvo Palestiny – osnova uregulirovaniya palestino-izraillskogo konflikta [UN General Assembly Resolution 181 / II – The Future Government of Palestine – the basis for the settlement of the Palestinian-Israeli conflict]. *Kultura narodov Prichernomorya – Culture of the peoples of the Black Sea*, 39, 53–56. Retrieved from <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74570/14-Bliznyakov.pdf?sequence=1> [in Russian].
- Bliznyakov, R., Malyshev, D., & Shchevelev, S. (2012). *Sionistskoe osvoenie Palestiny nakanune Britanskogo mandata: sotsialno-ekonomicheskii aspekt (1881–1920 gg.) [Zionist development of Palestine on the eve of the British Mandate: socio-economic aspect (1881–1920)]*. *Judaica Ukrainica I*, 145–181. Retrieved from <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15144> [in Russian].

- Vopros o Palestine i Organizatsiya Obedinennykh Natsiy. (2008). [Question of Palestine and the United Nations]. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк. [Question of Palestine and the United Nations]. Retrieved from <https://www.refworld.org.ru/category,REFERENCE,,PSE.54eedf774.0.html> [in Russian].
- Zvyagelskaya, I. D.** (2012). *Istoriya Gosudarstva Izrail [History of the State of Israel]*. Moskva: Aspekt Press [in Russian].
- Istoki i istoriya problemy Palestiny: Chast II (1947–1977 gody). (1979). [The Origins and History of the Palestine Problem: Part II (1947–1977)]. Retrieved from <https://www.un.org/unispal/ru/origins-and-evolution-of-the-palestine-problem/part-ii-1947-1977/> [in Russian].
- Kacharaba, S.** (2002). *Emihratsiia yevreiv iz Zakhidnoi Ukrainy v Palestynu u 1919–1939 rokakh [Jewish emigration from Western Ukraine to Palestine in 1919–1939]*. Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Retrieved from <http://prima.lnu.edu.ua/Subdivisions/um/um7/Zmist.htm> [in Ukrainian].
- Maryasis, D. A.** (red.). (2018). *Gosudarstvu Izrail – 70. Dostizheniya i problemy razvitiya [State of Israel – 70. Achievements and problems of development]*. Trudy Instituta vostokovedeniya RAN. Vyp. 13: Moskva: IV RAN [in Russian].
- Mendelson, D.** (2005). *Kongressy Vsemirnoy sionistskoy organizatsii (VSO). [Congresses of the World Zionist Organization (WZO)]*. Retrieved from <https://archive.jewishagency.org/ru/israel/content/22628> [in Russian].
- Polonskiy, P.** (red.). (1992). *Den nezavisimosti i Den osvobozhdeniya Ierusalima. [Independence Day and Jerusalem Liberation Day]*. Retrieved from http://www.machanaim.org/holidays/in_az.htm [in Russian].
- Rezolyutsii 2-y sessii GA OON. A/RES/181 (II). (1947). 29 noyabrya 1947 goda. Budushchee pravitelstvo Palestiny. [Resolutions of the 2nd session of the UN General Assembly. A/RES/181 (II). (1947). November 29, 1947. The future government of Palestine]. Retrieved from <https://www.un.org/ru/ga/2/docs/2res.shtml> [in Russian].
- Rezolyutsii 3-y sessii GA OON. A/RES/212 (III). (1948). 19 noyabrya 1948 goda. Pomoshch palestinskim bezhentsam. [Resolutions of the 3rd session of the UN General Assembly. A/RES/212 (III). (1948). November 19, 1948. Help for Palestinian refugees]. Retrieved from <https://www.un.org/ru/ga/3/docs/3res.shtml> [in Russian].
- Rezolyutsii 3-y sessii GA OON. A/RES/194 (III). (1948). 11 dekabrya 1948 goda. Palestina – доклад Posrednika OON v Palestine o dostignutykh

- rezultatakh [Resolutions of the 3rd session of the UN General Assembly. A/RES/194 (III). (1948). December 11, 1948. Palestine - Progress Report of the UN Mediator in Palestine]. Retrieved from <https://www.un.org/ru/ga/3/docs/3res.shtml> [in Russian].
- Khalaila, T. M.** (2012). *Rol mezhdunarodnikh organizatsii v reshenii palestinskogo voprosa. [The role of international organizations in resolving the Palestinian issue]*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-mezhdunarodnyh-organizatsiy-v-reshenii-palestinskogo-voprosa> [in Russian].
- Khassan, Al Akhmad Amad.** (2015). *Mezhdunarodno-pravovoe polozenie rezolyutsii Generalnoy Assamblei OON № 181/II o razdele Palestiny (1947 g.): prichiny i posledstviya [International legal status of the resolution of the UN General Assembly No. 181/II on the division of Palestine (1947): causes and consequences]*. Retrieved from <https://pravo.studio/uregulirovanie-mejdunarodnyih-mirnoe/mejdunarodno-pravovoe-polojenie-rezolyutsii-88946.html> [in Russian].
- Shterenshis, Mikhail.** (2005). *Istoriya Gosudarstva Izrail. [History of the State of Israel]*. Izd. 2-e. Gertsliya: ISRADON. [in Russian].
- Epshteyn, Alek D.** (2005). *Izrail i problema palestinskikh bezhentshev: istoriya i politika. [Israel and the Palestine Refugee Problem: History and Politics]*. Moskva: IBV [in Russian].
- Official records of the second session of the General Assembly. Supplement No. 11. United Nations Special committee on Palestine. Report to the General Assembly. Volume 1. (1947). Lake Success. New York. Retrieved from <https://web.archive.org/web/20120603150222/http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/07175de9fa2de563852568d3006e10f3?OpenDocument> [in English].

*Стаття надійшла до редакції 16.03.2023 р.
Стаття рекомендована до друку 17.04.2023р.*